

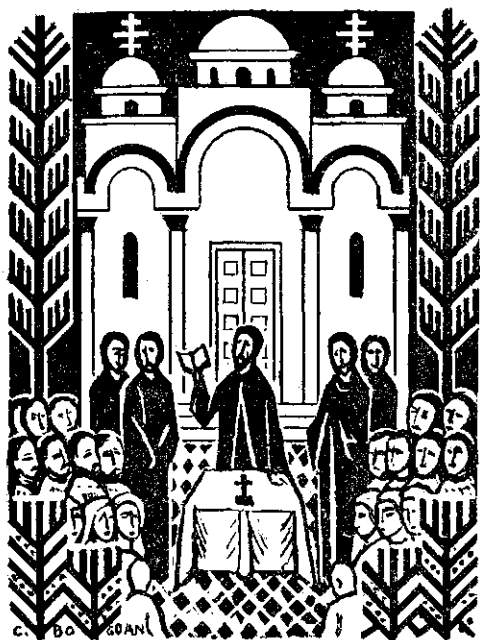
RENAȘTEREA

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
— Abonamentul: 450 Lei la an —

Redactor: Protoereu D. ANTAL
CLUJ, Strada Iuliu Maniu Nr. 31

CUPRINSUL: Adunarea eparhială. — G. S.: Constituirea Secției Eparhiale Cluj a asociației mirenilor „Frăția Ortodoxă Română”. — Gh. Bogdan-Duică: Petru Maior și Iust. Febronius. — Dl prim-ministru Alex. Vaida-Voivod la Cluj. — Cronică. — Comunicat oficial. — Concursuri pentru întregirea parohiilor vacante: Făurești, Feneș și Cara.

ADUNAREA EPARHIALĂ.

În tot cuprinsul țării — poate cu excepția alor două sau trei eparhii — la Duminica Samaritencii s'au întrunit *adunările eparhiale*, pentru a se da seama despre activitatea desfășurată tăcut, dar cu atât mai trainic, de către biserica noastră ortodoxă.

Cu toate că adunările sunt publice, rareori vine public ca să ia direct cunoștință despre dările de seamă. Dar chiar dacă ar veni, prin felul consacrat de desfășurare al ședințelor, cu rapoartele principale tipărite și considerate ca cetite, ar lua prea puțin cunoștință despre cele ce s'au lucrat într'un an de zile. Ascultătorul ar trebui să-și ia osteneala cetirii raportului general. Cu toate acestea chiar numai ascultând debaterile, ar putea vedea că 'n fiecare eparhie se lucrează, și încă mult în raport cu redusele mijloace materiale de care dispunem și mizeria cu care trebuie să lupte o bună parte dintre slujitorii bisericii, în afară de greutățile de ordin moral și social.

În mitropolia noastră ziua deschiderii adunărilor eparhiale a crescut în însemnătate prin ținerea adunărilor de constituire a secțiilor eparhiale a „Frăției Ortodoxe Române”. Azi când activitatea bisericii s'a îngreunat de prea multele pedeci născute din materialism și indiferentism, F. O. R.-ul ne vine tocmai la timp într'ajutor ca să scoatem mai degrabă la limanul mântuirii pe poporul credincios.

La noi în Cluj, adunarea F. O. R.-ului

a decurs într'o atmosferă ca de serviciu divin, rostindu-se cuvântări cari vor rămâne pietrii de temelie trainică la tot ce va lucra secția eparhială de aici înainte.

În adunarea noastră eparhială s'a adus, — cum bine a spus P. S. Episcop — cea mai însemnată hotărîre de adunare eparhială: aprobarea *terminării Catedralei* și a *sfințirii* ei.

Sfințirea Catedralei, chiar și numai pe o terminare provizorie, constituie pentru biserica ardeleană, și 'n deosebi pentru eparhia Clujului, un eveniment epocal, care nu va fi întrecut de nici unul altul. Ea va fi temelia de piatră cu care ne-am însemnat pentru multe veacuri înainte, dreptul de existență ca români și ortodocși în acest înstreinat Cluj.

Adunarea eparhială s'a deschis la ora 11 în biserica Sf. Nicolae, după ce a fost premersă de săvârșirea sfintei Liturghii și o Doxologie de către P. On. cons. eparhial *Andrei Ludu*, protopop *Sorin Furdui*, pr. *A. Mușat* și archidiacon *Dr. I. Vască*. Răspunsurile au fost date de corul bărbătesc al bisericii vechi.

În fața unui număr de 42 deputați eparhiali, P. Sf. Sa a rostit următoarea cuvântare de deschidere:

„CHRISTOS A ÎNVIAT!

Domnilor Deputați,

Dela ultima noastră întrunire, până azi, în viața eparhiei noastre s'au petrecut fapte, cari ies din comun.

Înainte de toate am depus o străduință extraordinară nu fără jertfe ca să putem ajunge în casa Domnului, în care ne-am rugat azi.

După aproape 150 de ani — am isbutit să înălțăm în Clujul suferințelor de ieri un nou altar Domnului, la care să ne rugăm, să ne închinăm și să afirmăm cu vrednicie legea străbunilor noștri.

Praznicul din ziua de 6 Noemvrie — ziua sfințirii bisericii — s'a desfășurat în cadre solemne și impunătoare, — cum nu s'a văzut în Cluj.

Credincioșii noștri, dornici de a se manifesta ca fii buni ai bisericii, au alergat la bucuria zilei, spre deplina noastră mulțumire sufletească, iar femeile ortodoxe s'au întrecut în ofertele lor cu podoabe de mare preț, ca să înzestreze casa Domnului.

Paralel cu zidirea și terminarea bisericii nu am pregetat a face în mod repetat și stăruitor demersurile cele mai serioase, pentru obținerea unui împrumut garantat și replătitibil de către Stat în sumă de 4 milioane, ca să terminăm și catedrala măcar în mod provizor, spre a o putea preda cât mai curând sfintei sale destinațiuni.

Maiestatea Sa Regele, fiind în Cluj, a binevoit a asculta rugămintea noastră, și a cercetat Catedrala în zidire — unde a fost întâmpinat de întreg clerul și fruntașii vieții publice din Cluj — punând în cumpănă autoritatea Sa Regală, ca Statul să ne ajute să putem termina această operă creștinească, la care ne-am angajat cu întreaga noastră ființă. Astfel ne mângăem cu speranța, pe care ținem a o împărtăși acum și Onor. membrii ai Adunării noastre Eparhiale — că până la sfârșitul anului în curs, această operă de artă religioasă ortodoxă va fi terminată, în proporții potrivite va contribui să dea capitalei Transilvaniei o înfățișare mai românească decât cea din trecut, iar numeroșilor noștri credincioși să le trezească sentimentul datoriei și al sacrificiului de câteori îi vor trece pragul cu inimii curate și smerite spre a se pătrunde de tainicul rost creștinesc, al cuvintelor: Doamne, iubit-am podoaba casei Tale!

Un pas hotărît spre bine, spre consolidarea și întărirea bisericii noastre s'a făcut — cu înfățișarea Asociației „Frăția Ortodoxă Română” din Mitropolia Ardealului. Exemplul mirenilor din Mitropolia noastră va fi urmat, fără îndoială și de bunii creștini ortodocși din celelalte Mitropolii ale Patriarhiei!

Nu urmărim alt scop decât să apropiem pe ai noștri de așezământul cel scump, care să păstreze prin unitatea de credință strămoșească, legăturile sfinte și nesdruncinate ale unității naționale, în care se cuvine să fie contopită toată suflarea românească,

Serbarea dela 5 Martie, patronată de Î. P. S. Patriarhul Miron, de Ierarhii bisericii ortodoxe române din Ardeal în frunte cu Mitropolitul Nicolae, va rămânea ca un far luminos, care ne va conduce la limanul tuturor așteptărilor și tuturor dorințelor.

Înrolarea elementului fruntaș mirean în această organizație — ne garantează o epocă nouă de înflorire a vieții bisericești.

Din partea noastră asociația va avea tot sprințul material și moral.

De încheiere, cu multă părere de rău sunt nevoit să spun, că întreg decursul anului 1932, — am fost sub tratament medical și nu mi-am putut îndeplini cea mai fierbinte dorință de a cerceta pe credincioșii din diferite părți ale Eparhiei, cum o făceam în cei 10 ani trecuți de Arhipăstorire.

Vârsta înaintată nu m'ar fi putut reține însă de a îmi face întreagă datoria, dacă nu m'ar fi împiedecat boala îndelungată. Dacă bunul Dumnezeu se va milostivi, a-mi dărui ani cu sănătate voi fi cel mai mulțumit, — căci simt greutatea ce mă apasă neputând să îmi fac întreagă datoria. După cum simt așisderea adâncă bucurie sufletească de câte ori pot închina la altarul Domnului cuvânt de mulțumire cucernică pentru toate câte ne-a ajutat a înfăptui în cuprinsul reînviatului Episcopii a Vadului, Feleacului și Clujului spre lauda prea sfânt numelui Său, spre întărirea bisericii și spre binele poporului nostru, care prin suferințele și jertfele sale milenare și-a răscumpărat cu pr. soșință dreptul la un trai mai senin, și mai apropiat de preceptele Evangheliei lui Christos!

Cu aceste cuvinte izvorâte din sufletul meu părintesc, Vă salut cu creștinescul „HRISTOS A ÎNVIAT” și declar ședința Adunării eparhiale ordinare din anul 1933 deschisă“.

Adunarea aclamă pe P. Sf. Sa spunând: trăiască.

Se constituie biroul alegându-se ca secretar general P. On. Dr. V. Sava, iar secretar de ședință dl Dr. L. Chirilă.

Se aleg prin aclamațiune cele 4 comisiuni: organizatoare, bisericească, culturală și economică, precum și patru secretari de ședințe clerici și un mirean. Comisiunilor li se împart actele și rapoartele cuvenite, iar membrilor câte un raport general al Consiliului eparhial către adunarea eparhială, tipărit, care conține în amănunte activitatea desfășurată în direcție organizatoare, bisericească, culturală și economică, în cursul anului 1932.

La ora 12 ședința de deschidere se încheie anunțându-se ședința a doua pe ziua de Luni la ora 10, în sala Primăriei.

După vechiul obicei toți membrii adunării eparhiale merg la reședința episcopescă pentru a prezenta omagii P. S. Sale Episcopului nostru Nicolae Ivan.

Dl Dr. Valer Moldovan adresându-se P. Sf. Sale a rostit următoarele:

„Cu smerenie creștinească mulțumim atotputernicului Dumnezeu, că ne-a învrednicit să ajungem la aceasta Adunare eparhială și să o ținem sub conducerea Prea Sfinției Voastre. Noi ne adu-

năm ca niște pui golași sub aripile ocrotitoare ale P. Sf. Voastre, căci știm că întotdeauna ne primiți cu adevărată dragoste părintească.

Ne-a umplut de bucurie vestea că în toamna acestui an se va sfinți Catedrala, bucuria ni-e cu atât mai mare cu cât aceasta sfințire va fi săvârșită de P. Sf. Voastră, adevăratul autor al ei.

Prin întemeierea F. O. R.-ului, care încă a fost ideea și opera P. S. Voastre, ați făcut ca zidurile catedralei să nu fie ziduri reci ci să se umple de duh creștinesc.

Dumnezeu să Vă dea sănătate pentru a Vă putea vedea desăvârșită opera. Să trăiți P. Sfințite."

P. Sf. Sa e îndelung ovaționat.

P. Sf. Sa a răspuns următoarele:

„Domnilor și Iubiți fii suflați! În săptămânile trecute credeam că nu voiu putea prezida Adunarea eparhială căci de un timp încoace sunt cam suferind. Totuși sănătatea mi s'a îmbunătățit așa ca să pot conduce și aceasta Adunare eparhială. Rog pe bunul Dumnezeu să-mi lungească firul vieții și al sănătății ca să pot încununa cu sfințire idealul vieții mele, catedrala ce se va termina provizoriu.

Când am început zidirea acestei catedrale, am avut în vedere să nu zidesc numai ziduri reci, ci paralel să clădesc și catedrala sufletească a românismului ortodox în cetatea Ardealului. Cred că în

bună parte mi-a și reușit. Ca dovadă am înșăși Adunarea eparhială, care e compusă din elita intelectuală și morală a acestei părți de țară. Puțini se pot mândri cu o pleiadă de bărbați, clerici și mireni, atât de aleși, unii cu un trecut indiscutabil, alții cu un viitor frumos, toți iubitori de biserică și neam.

Poate că aceasta este ultima adunare eparhială ce o voiu prezida, căci sănătatea și puterile ca și încununarea supremei opere a vieții mele, îmi dau gândul de a lăsa altuia locul, care să continue munca în brazda trasă de mine. Vă dau de pe acum în grijă preocuparea căutării celui ce va avea să continue opera începută de mine.

Dumnezeu să ne aibă sub scutul său."

Cuvântarea P. Sf. Sale a provocat o explicabilă surpriză cât și o îngrijorare pe cari buna dispoziție a P. Sf. Sale și viigoarea cu care a condus Adunarea, le-a spulberat în bună parte, atribuind cele declarate ca provenind dintr'o hotărâre trecătoare, sub influința indispozițiilor sănătății și greutăților zilelor de astăzi.

O parte dintre membrii au fost reținuți la masă de către P. Sf. Sa. Ceilalți au fost oaspeții P. Sf. Sale în ziua de Luni și Marți.

(Va urma).

Constituirea Secției Eparhiale Cluj

a asociației mirenilor „FRĂȚIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ“

Duminecă în 14 Mai, la ora 4 p. m., a avut loc în sala festivă a Prefecturii Județului, adunarea de constituire a secției Eparhiale-Cluj, a asociației F. O. R.-ului. Încă dela orele 3½ puteai vedea pâcuri, pâcuri de credincioși îndreptându-se spre locul unde urmă să se desfășoare programul adunării. La apelul publicat de un comitet de inițiativă, având ca președinte pe dl Prof. univ. Dr. Victor Papilian, de secretar pe dl Prof. Dr. George Stănescu și de membrii pe dnii Prof. univ. Dr. Emil Teposu și Dr. Ioan Goia, Dr. Constantin Stanca, Dr. Sebastian Bornemisa, Dr. Petru Meteș, Dr. Aurel Gociman, Anton Mandea și Simeon Vlad, au răspuns un număr neașteptat de mare de credincioși tineri și bătrâni, bărbați, fete și femei. Marea sală a prefecturii a fost ocupată până la ultimul loc, de ce avea Clujul mai select.

La masa prezidențială iau loc P. S. S. Episcopul Nicolae al Clujului, inițiatorul și animatorul Asociației F. O. R.-ului, având

de-a dreapta pe dnii prof. V. Papilian, Dr. S. Bornemisa și prof. G. Stănescu, iar de-a stânga pe dnii prof. Sextil Pușcariu, prof. Emil Teposu și prof. Ioan Goia. La stânga mesei prezidiale, era masa ziariștilor.

Înainte de a se intra în ordinea de zi, Corul bărbătesc al Acad. Teol. ort. rom. sub conducerea dlui prof. Dr. V. Petrașcu intonează Cântarea arhierescă „Pre Stăpânul“ și „Hristos a înviat“ de prof. V. Petrașcu.

Întreaga asistență ascultă cântarea în picioare.

Intrându-se în ordinea de zi, dl prof. Papilian în calitate de președinte al Comitetului de inițiativă rostește următoarea cuvântare înălțătoare și plină de efect:

*Prea Sfințite Părinte,
Doamnelor și Domnilor,*

În numele comitetului provizoriu al secțiunii eparhiale „Frăția Ortodoxă Română“, aduc frățescul salut tuturor celor adunați azi, în acest sobor de creștinească sfătuire, cât și celor care, îm-

predicați de firești pricini, sunt totuși de față, printre noi, cu fapta gândului bun și îndemnul simțirii devotate pentru obștească lucrare. Căci azi, prin constituirea secțiilor eparhiale, urmată apoi de constituirea sub-secțiilor pe protopopiate și parohii, marea idee a „Frăției“ ia trup de existență, asimilându-se cerințelor sociale și morale ale obștei, cât și aspirațiilor sufletești ale individului. De aceea, orșice creștin ortodox va să se simtă membru sufleteș și trupesc al „Frăției“, după cum se simte fiu sufleteș și trupesc al bisericii ortodoxe.

Doamnelor și Domnilor,

Ortodoxia română nu e numai o datină, pe care o poartă în ritmul ei lent și nepăsător, tradiția... Nu e nici ideie politică, la care să se remorcheze lumești interese sau bunuri trecătoare... Nici formulă estetică, nu se străduiește s'ajungă, nici cod penal de severe sancțiuni, nici prilej de vană îngâmfare, nici modă, nici prinsoare de suflete... Ortodoxia este pasta spirituală, în care s'a plămădit sufletul românesc; prin roua lacrimii, ea ne leagă cu pământul, prin raza speranței ne deschide cerul... o găsim în greul cuvântului, o găsim în subțimea simțirii; ea ne împinge vrerea spre aspirația ce veșnic ne depășește și ne mustră în tainița conștiinței, cu limba ei de-a-pururi adevăr grăitoare. Căci ea a turnat tiparele simțirii și priceperii noastre, și conduce mecanismul cerebral, deasupra elementelor brutale și grosolane ale materiei.

De aceea nu există Român renegat în ortodoxie. Nu poate exista!... Acel, care din multă îngâmfare, și-ar însuși o atare virtute, s'ar minți pe sine cu multă necinste. Timpul îl va desmetici. În gândul și în fapta sa, sau în gândul și în fapta copilului său, el va redescoperi forța pe care a comprimat-o silnic, dar pe care n'a putut-o distruge. Căci ortodoxia este o condițiune necesară a ființării noastre sufletești; ea e singura formă, în care ne putem cunoaște... Ea servește ca fundament aprioric, în care noi plasăm toate acțiunile noastre, după cum în intuiția spațiului pur, noi plasăm proprietățile corpurilor.

Și e de înțeles...

Ortodoxia, cu a ei infinită spiritualitate, oferă o atmosferă prielnică, dezvoltării insului, dezvoltării colectivității și dezvoltării oricărei idei, care în mod pașnic tinde la progres și armonie socială.

Ea nu contrazice dobândirile științei, nu condamnă sistemele de cugetare, căci depozitară a adevărului ultim, știe că dincolo de frământul gândului, mintea ajunge altcum decât prin preciziunea nesigură a balanței și viziunea opacă a microscopului. Ea nu afurisește, nici nu arde, nu disprețuiește și nici nu respinge, ci cu aceeași bucurie primește în sinul ei, pe umilitul credincios, fericit de neștiința sa, cât și pe nefericitul savant, care în clipa de desnadejde, vede cât e de sărac cu duhul.

Ortodoxia, tocmai prin acest spirit de indulgență și înțelegere este suportul disciplinei și al ordinii, al unei ordine întemeiată doar pe conștiința insului și a respectului ce-și datorește sie, aproapelui și societății. De aceea, ea atât de indulgentă,

osândește cu mare canon pe cel ce nedreptățește pe altul cu vorba sau cu fapta, ca și pe cel ce-și robește aproapele...

Și cu dreaptă judecată, ea reduce puterea banului la un instrument util societății și preasfințește munca, oricât ar fi de umilă.

Ortodoxia nu e legată de clasă; ea nu e nici aristocrată, nici burgheză, nici proletară, ea e a tuturor, a întregii colectivități, cumpănind greul societății, când aceasta vrea să strivească individul, și potolind individul, când se ridică împotriva societății. În felul acesta, ortodoxia ne asigură, moral, cel mai mare bun posibil: libertatea... oprind violența, distrugând ura și frenând cupiditatea... Ortodoxia deși atât de tăcută și de modestă, este o forță vie a umanității. După cum, sângele, în organism, circulă fără șgomot și fără conștiința noastră și totuși pe suportul lui, ne întreține vieața, așa și ortodoxia, constituie reazăm dinamic pe care se bizue întreaga noastră activitate sufletească individuală și morală colectivă.

De aceea, Domnilor și Doamnelor, să ne întoarcem cu gând bun și cu faptă aleasă, către ortodoxie. Ea trăiește în noi, dar mulți n'o cunoșc sau nu-i dau atenția cuvenită. Trebuie să ne convingem că este o atitudine de demnitate, în a fi ortodox, după cum e o atitudine de demnitate, de a fi Români. (Aplauze). Pentru această demnitate își propune să militeze Frăția Ortodoxă Română. Demnitate nu înseamnă agresivitate... demnitate însemnează încredere în puterea de creațiune, și de afirmare a acestei puteri. Să nu uităm că puterea noastră de simțire și cugetare este ortodoxă... Să nu batem deci la alte porți după cerșit, când suntem stăpâni la noi acasă... Să nu ne bucurăm de fărâmiturile altor civilizații, când holdele îmbelșugate ale spiritului propriu rodesc în noi... să nu importăm forme nouă de vieață străină, ci să le creiem pe ale noastre proprii... (Aplauze).

Doamnelor și Domnilor,

„Ortodoxia, — ne învață cărturarul rus Bulgacof, — este biserica lui Hristos pe pământ. Biserica lui Hristos nu este o instituțiune, este o vieață nouă cu Hristos și în Hristos, condusă de duhul sfânt...”

O vieață nouă! Iată, nu o formulă de circumstanță, o banală soluție de răspântie sau o vorbă de efect, ci un îndemn, ba chiar o poruncă, la care filozofia, prin raționamentele ei reci, și știința, cu mijloacele ei coercitive, ne obligă...

Să fim recunoscători însă bisericii noastre, care se adresează omului ostenit, ajutându-l să se urnească mai departe. Să-i fim recunoscători pentru puterea de vieață, pe care o însuflă în el, și pentru măreția izbândei, la care îl îmbie, fără ură, fără părtinire și fără sdrobirea altuia, ci numai cu cele două unelte ale lui Hristos: pacea și bunăvoința... Dar mai ales, să-i fim recunoscători pentru lumea spirituală, pe care biserica ortodoxă ne-o desfășoară înaintea minții, fără de care universul, ca și vieața și omul, nu poate fi priceput.

Doamnelor și Domnilor, „Frăția Ortodoxă Ro-

mână" își propune să ajute Românilui să-și cunoască sufletul ortodox și prin el, să prindă măreția bisericii strămoșești. (Aplauze). Și în acest scop neîntinat nici de îngâmfare, nici de agresivitate, comitetul nostru roagă azi pe toți cei de față, cât și pe cei absenți, dar convingși de rostul ortodoxiei, să nu pregete a-și pune munca și devotamentul în serviciul cauzei noastre sfinte. (Aplauze).

Dă după aceea cuvânt P. S. S. Episcopul Nicolae al Clujului, care e primit cu vii aplauze.

P. S. S. în calitate de Episcop al locului a rostit:

Onorată Adunare!

Doamnelor și Domnilor,

Mântuitorul nostru Iisus Hristos a spus memorabilele cuvinte:

„După faptele voastre vă vor cunoaște, dacă sunteți învățăceii mei“.

Prezența Dvoastre în număr neașteptat de mare la această adunare de constituire a asociației „F. O. R.-ului este cea mai deplină dovadă, că tot mai sunt suflete înțelegătoare, tot mai sunt creștini adevărați, — cari nu se mulțumesc, că au ajuns creștini prin taina Sfântului Botez, ci vor să-și pună toată puterea lor intelectuală și morală în slujba sfintei biserici, și vor să se afirme fără rezerve și fără de a șovăi ca fii ai bisericii strămoșești, între toate împrejurările.

Numărul cel mare de membrii, fondatori, pe viață, activi și ajutători garantează existența societății — și este dovada, că a fost necesară, foarte necesară și la vreme venită înființarea ei.

Nu e timp ca să pot în cadrele unei scurte cuvântări schița tot ce dorim, tot ce voim să realizăm prin asociația noastră.

Vrem înainte de toate încheierea și consolidarea rândurilor noastre gata la orice jertfă pentru binele bisericii strămoșești. (Aplauze).

Vrem, ca să premenim viața socială și familială și să reîntronăm ce am moștenit dela părinți.

Vrem să respectăm sfințenia tainelor — și să nu lăsăm să intre în turma noastră dreptcredincioasă, idei subversive și sectare.

Vrem, ca fiecare creștin ortodox să cerceteze biserica și să-și crească pruncii în legea noastră, îndrumându-i pe calea cea mai sigură a fericiri, prin o educație aleasă.

Vrem să scoatem dintre noi ura, pisma, invidia și să le înlocuim cu adevărata frăție ortodoxă.

Vrem să venim fratelui nostru ortodox în ajutor, ori de câteori va fi năpăstuit pe nedrept — și să căutăm să-i înlesnim viața curată și cinstită, ca să poată fi membru de folos al Statului, al bisericii și al societății.

Vrem să sprijinim instituțiile umanitare existente și să chemăm la viață alte noi, pe cari le indică timpul și necesitățile vieții.

Vrem să vedem validându-se oriunde și în orice împrejurări numai munca, cinstea, priceperea

și să combatem sinecurismul păcătos și îmbulzirea spre înălțimi nemeritate.

Vrem, în fine, o tinerime crescută în spiritul bisericii creștine și a tradițiilor vechi, — care să se apropie cu dragoste către sfintele altare, și să nu pună nădejde în fiii oamenilor, nici în situații și bogățiile trecătoare ale părinților, ci în Dumnezeu, care singur o poate îndruma către o viață mai fericită.

Bine, dar toate aceste le-a propovăduit biserica și până acum. Adevărat, așa este, însă slujba apostolatului o au îndeplinit aproape numai preoții și acum având ajutorul și sprijinul efectiv al elementului mirean, mai ușor și mai sigur vom ajunge la limanul doririlor.

Dacă vom ajunge să realizăm în mare parte ori în întregime aceste principii călăuzitoare ne-am făcut datoria, către neam, către stat, către biserică și către societate.

În acest înțeles aduc Binecuvântarea noastră Arhierescă asupra celor întruniți sub steagul alb și curat al ortodoxiei noastre și doresc realizări complete celor ce au intrat în slujba lui Dumnezeu. (Aplauze furtunoase).

Corul bine disciplinat al Acad. Teol. ort. rom. execută cântarea „Psalmul 100“, de Wandicevsky.

Președintele adunării, dă cuvântul dlui prof. Sextil Pușcariu, președintele Asociației F. O. R. Conferința extrem de interesantă, — pe care o vom publica întregă în Nr. viitor, — a fost subliniată de aplauze furtunoase și prelungite.

În numele „Societății ort. naționalea Femeilor Române“ a vorbit dna Sofia Metes, care cuvântare o vom publica în nr. proxim.

Dl președinte Papilian face în numele Comitetului de inițiativă propunerea pentru alegerea membrilor din „Consiliul secției Eparhiale-Cluj“.

Președinte: Prof. Dr. Moldovan Valer,

Vicepreședinți: Dr. Bornemisa Sebastian, Prof. Dr. Papilian Victor.

Secretar: Dr. Stănescu Gheorghe, prof.

Casier: Vlad Simion.

Membrii: Prof. Dr. Bologa Valer, Dr. Chirilă Lazar, Dr. Domșa Iulian-Zălau, Dr. Gociman Aurel, Prof. Dr. Goia Ioan, Iencica Constantin, Magiaru Constantin-Bistrița, Dr. Metes Petru, Dr. Nicoara Eugen-Reghin, Prof. Dr. Oprean Sabin, Dr. Pop Ioan, subsecretar de stat-Alba-Iulia, Dr. Prodan Ioan-Dej, Dr. Stanca Constantin, Prof. Dr. Țeposu Emil, Dr. Vescan Ioan-Târgu-Mureș.

Supleanți: Dr. Dărămuș Adrian-Aiud, Inginer Dordea Nicolae, Dr. Pop Emil, Popescu Ioan-Reghin, Dr. Spârchez Tiberiu, Dr. Cărpinișan Nicolae, Stelea Gheorghe.

Cenzori: Comșa Virgil, Prof. Gârbacea, Ionescu Alexandru.

Adunarea primind propunerea cu puternice aplauze, președintele îi declară aleși.

Luând cuvântul noul ales, dl prof. Valer Moldovan, a rostit cuvântarea ce o vom publica în nrul proxim.

Dl prof. Papilian mulțumind tuturor oratorilor cât și tuturor participanților din localitate și provincie pentru interesul ce-l poartă față de tinăra Asociație F. O. R., declară adunarea de constituire închisă.

Corul Acad. Teologice a executat ca încheiere compoziția dlui prof. Sabin Drăgoi „Pre noi înșine“.

G. S.

Petru Maior și Iust. Febronius

sau

Petru Maior ca vrăjmaș al Papei.

(Urmare).

18. **Titlurile papei**, date 'n curs de veacuri, pe vremea lui Petru Maior se citau ca sprijin al primatului (Petru Maior, cap. XIX).

La Petru Maior, în general, titlul este numai *vâlfă* (S. p. 10; E. p. 8). Nici la sf. Petru nu a putut fi altceva! Deci titlul nu-i dogmă! I s'a zis: „gura Apostolilor“, „corifeu“. Vezi S. p. 50; E. p. 35 și S. p. 56, E. p. 39; și S. p. 80; E. p. 55.

Ideea despre nulitatea dogmatică a titlurilor se află și la F. El o discută 'n cap. III (§ 6). La F. titlul este o simplă *denominatio*. Pe F. îl preocupă, în special, titlul *Vicarius Dei*. (P. 147). După Petru Maior *vicari sunt și episcopii*. (S. p. 71; E. p. 49). Petru Maior ură vâlfa popească; F. ură escrocheria de-a stoarce putere monarhică din titluri retorice. F. nu se miră de veacurile 'ntunecate, cât se miră că și astăzi, în *hodierna harum rerum luce*, Romanii nu încetează a le exploata: *cum vel in hodierna harum rerum luce Romani nondum desinant, has expressiones in favorem praetensae suae Monarchiae captare* (P. 148).

II. Cu titlul: Papa = „episcop al episcopilor“?, adică episcop al bisericii universale?, Petru Maior s'a ocupat în cap. XX.; F. în § 11 din cap. II. Petru Maior citează din sf. Ciprian, vorbe zise în sinodul III dela Cartaginea, ca. anul 255: „Nime dintre noi (zice), după socoteala sa, se face pe sine episcop episcopilor și, ca *tiranii*, cu frica să silească pe soții săi să asculte de el“, scrise Petru Maior. F. citase: „*Neque enim quisquam nostrum Episcoporum se esse Episcopum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem Collegas suos adigit*“. F. continuase, însă, citatul vorbind și despre arbitriul propriu al libertății sale. (Petru Maior ed. S. p. 86; E. p. 59; iar la F. p. 118/9, dar și p. 444).

III. Cap. XIV. (S. p. 52; E. p. 36), cu titlul că sf. Petru „*cel întâi au fost*“ în ceata apostoli-

lor și cu repetirea 'n text a afirmațiunei F. il pre-venise la p. 70. Să se compare deci cu textul f. — latinesc: *Hunc Petri Primatum anunciant Evangelistae, qui dum Apostolos enumerant, non modo semper Petrum primo locu collocant, sed et primum fuisse affirmant. Sic Matth. X. v. 2. Duodecim autem Apostolorum nomina haec sunt: PRIMUS, Simon, qui dicitur Petrus etc.* La Petru Maior citatul M. X, 2 a trecut doară după etc. Din ce se mai află aici în Petru Maior, F. citase și Fapt. Ap. c. I, v. 13. Din Marcu F. citase c. III. v. 16; din Luca c. VI. v. 14 Petru Maior înlocui la Marcu așa: c I, s. 36; iar la Luca, c. VIII, s. 43.

IV. Din celelalte confirmări la F., Petru Maior mai aduce pe: sf. Vasile, la F. în *Prooemio de Iudicio Dei* (la Petru Maior tradus: *în Proimia dupre judecată*); apoi pe Ioan gură de aur, Omilia 54 și 88 și 3 Fapt. Ap., iar în F. *Homilia 5 de Poenitentia, Homilia de decem millium talentorum Debitore, denique Homilia 87 in Ioan. sub initium. 87 ori 88? Cine-a greșit? ori și una-i, și cealaltă?,*¹⁾ căci textul pare acelaș: *Quia Petrus erat os Apostolorum et Princeps, propterea Paulus eum visurus ascendit*; românește: „Înălțat eră între Apostoli, gura ucenicilor și a ceatii aceia creștet, corifi“.

19. **Primat?!** În cap. XV din titlul I, cap. fără titlu, apare la Petru Maior o vorbă greoaie: „*Întăea ședeară*“. Vorba însemnează *primat*. Primatul este mijloc de-a susține unirea între credincioși? Nu, zice Petru Maior; mijlocul de-a o susține este — soborul. Și dă probe. Și stărue mai ales asupra lui Ciprian, care se opunea poftelor primatiale, punând astfel bază desvoltării episcopalismului. Petru amănunte, Petru Maior trimite la Fleury, dar citează din sf. Ciprian († 258).

I. Temeiul al primatului în biserică este așadar „unimea“ adversară împărecherilor. P. Maior confirmă ideea cu un citat din Optat Mileviteanu, (adecă din Mileve), scriitor din sec. IV. și citează din cartea II contra lui Parmenian: Eră pela anii 375/385; Parmenian eră donatist. Textul din Petru Maior (S. p. 64; E. p. 44) l-întrebuițase F., la p. 75, însă (acesta) numai până la „ar așeză“ inclusiv. F. repetă textul la p. 88, aici mai complet, și cu tot restul ce Petru Maior îl are.

II. Cu „întăia ședeară“ (cu primatul) se ocupă și cap. XVI. Acesta este *capitolul decisiv*, de 10 pagini în ediția Sibiu. „Ședeară“ aceea ar fi mijlocul de a „ține unirea între credincioși“ (S. p. 56 și 60; E. p. 38 și 41)? La F., pe latinește, ca titlu: *Fundamentum hujus Primatus est bonum unitatis in Ecclesia* (p. 74). Petru Maior nu admite această afirmare. Negațiunea lui el o susține chiar contra lui Ciprian, Optat și sf. Augustin.

Din Ciprian aici Petru Maior (S. p. 58; E. p. 40) citează exact cât are și Febr. (p. 351): „Mai iaste încă, etc.“, text de citat aici numai latinește²⁾: *Superest, ut de hac ipsa re quid singuli sentiamus, proferamus; neminem judicantes, aut a communionem aliquem, si diversum senserit, amoventes. Ne-*

¹⁾ Nu am verificat!

²⁾ Cetitorul este rugat a compară cu ediț. românești.

que enim quisquam nostrum Episcopum se esse Episcoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem Collegas suos adigit, quando habeat omnis Episcopus pro licentia libertatis et potestatis suae arbitrium proprium, tanquam iudicari ab alio non possit, cum nec ipse possit alterum iudicare. Sed expectamus universi iudicium Domini nostri Iesu Christi, qui unus et solus habet potestatem et praeponendi nos in Ecclesiae suae gubernatione, et de actu nostro iudicandi.“

Cap. XVI din Petru Maior mai citează din Ciprian (S. p. 61; E. p. 42): „Măcar că tuturor Apostolilor, după învierea sa, întocma puteare le dă și zice: Precum m'a trimis pre mine Tatăl“ — etc. Vorba-i despre egalitatea apostolilor. F. citează, din aceeași operă, aceeași idee (p. 29, nr. 2): *Et quamvis Apostolis omnibus parem potestatem tribuat post resurrectionem.*

Dovada din Optat Milevitanu (S. p. 64; E. p. 44): „Nu poți tăgădui“, etc. se află la F. în același § 11 (p. 75), cu titlul citat. Zice el pe latinește: *Negare non potes scire te in urbe Roma Petro primo cathedram Episcopalem esse collocatam, in qua sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, unde et Cephas appellatus est; in qua una cathedra unitas ab omnibus servaretur; ne caeteri Apostoli singulas sibi quisque defenderent: ut jam schismaticus et peccator esset, qui contra singularem cathedram alteram collocaret.* Textul acesta, fără trimitere clară la Petru Maior, are 'n F. și pagina 28; ca și la p. 88 din F., unde textul continuă (însă): *ergo cathedra unica, quae est prima de dotibus, sedit prior Petrus*, iar la Petru Maior: „Așadar în unul scaon carea iaste dintre alsăuirile Besearicii au șazut întâiu Petru“, după care, cine-a mai urmat? F. spune, Petru Maior nu mai spune.

Când patru texte dintr'un capitol reapar, toate într'un singur capitol, la scriitorul român, mai poate încăpea îndoială că F. i-a fost model și izvor?

Citatul din Ieronim (Cartea I, contra lui Iovian), fără restul din F. (Ed. Frankfurt, t. II, p. 27) este asemenea identic cu textul latin aflat la F. p. 75 (nr. 2). La Petru Maior se află în p. 64 (S.) seau E. p. 44. Nici o vorbă mai mult, ori mai puțin! F. textul lui Ieronim îl avusese, însă, și la p. 29 (nr. 2)! Îi dase, deci, importanță, F.

III. Ideia lui Petru Maior că „toți să se învețe că trebuie să fie uniți nu cu Petru, ci toți la oaltă între cari iaste și Petru“ (S. p. 63; E. p. 44) la F. apare mereu. De pildă (p. 33): *Porrò quamdiu Apostoli vixere, Ecclesia universalis non fuit recta a Petro ut monarcha, sed ab Apostolis conjunctim cum illo.*

Astfel este clar: Capitolele XV și XVI din P. Maior, ajutate de F., au fost îndreptate contra „celorice în toată mișcarea și în toată slova află taină pentru înălțarea Papei“ (E. p. 45; S. p. 66).

(Va urma).

G. Bogdan-Duică

DI prim-ministru Alex Vaida Voivod la Cluj.

În zilele de 14 și 15 Mai a. c., fiind la Cluj domnul prim-ministru, a făcut o vizită Episcopului nostru Nicolae, — cu care s'a întreținut aproape o oră. Între alte chestiuni importante și de actualitate au conferat și asupra problemelor cari interesează pe credincioșii români rămași în Iugoslavia din eparhiile Banatului și Aradului. încât nu ar succede Mitropolitului să asigure toate drepturile reclamate de credincioși, avem nădejde că vizita ce o va face M. Sa Regele nostru la Belgrad în zilele proxime, însoțit de Primul ministru și ministrul nostru de externe, va aduce și pentru românii din Iugoslavia o rază de nădejde spre mai bine. Despre alte chestii de ordin bisericesc, Episcopul a primit cele mai bune asigurări, și așteptăm în liniște, că din multele gravamine, barem o parte vor afla soluțiuni mulțumitoare.

CRONICA

Predici în bisericile din Cluj. În Dumineca din 28 Mai 1933 în biserica Sft. Nicolae, va predica Pr. Dr. Ioan Pașca, prof. de teologie; în biserica Pogorirea Duhului Sfânt, va predica Pr. Valeriu Mateiu.

Conferințe pentru muncitorii dela fabrica de tutun din Cluj. Prin mijlocirea P. On. prot. Dr. Sebastian Stanca, consilier eparhial, la fabrica de tutun din Cluj, începând de după Paști, tot a doua săptămână, Vinerea la ora 4 d. m., se ține de către un preot o conferință-predică religioasă. La ținerea lor sunt angajați toți preoții ortodocși din Cluj.

Săptămâna cărții. Din 20—27 Mai c., în întreagă țara se organizează săptămâna cărții, în care timp în librării și în locuri de desfacere speciale se va face o intensivă propagandă să se cumpere cât mai multe cărți, tot atâtea mijloace de luminarea minții. Ca principal îndemn va servi hotărârea librăriilor ca în această săptămână să reducă prețul cărților cu 20%. Sfătuim pe toți cetătorii noștri să beneficieze de săptămâna cărții, cumpărându-și cât mai multă și mai bună merinde suflitească

Predică de vecernie. Duminecă, 14 Mai, a predicat dl Ioan Puia, stud. teolog an. IV, despre „Rugăciune“. Duminecă, 21 l. c., va predica dl Gavril Petruțiu, stud. teolog an. IV, despre „Orbia

sufletească", iar la parohia Dâmbul Rotund va predica dl Vasile Fărcașiu, stud. teolog, an. IV, despre „Scopul suferințelor în această lume“.

În Așezământul de Ocrotire pentru Surdo-muși din Cluj se primesc copii surdo-muși (băieți și fetițe) apti pentru învățământ între 8—10 ani împtiniți. Cererile timbrate însoțite de actul de naștere al copilului, și certificatul medical de starea lui fizică și psihică se vor înainta Direcțiunei aceluia Așezământ până la 20 Iunie c.

PARTEA OFICIALĂ

CONSILIUL EPARHIAL ORT.-ROM. DIN CLUJ

Nr. 7367—1933.

Comunicat oficial.

Sf. Sinod ne face cunoscut, că mulți preoți nu și-au achitat abonamentul la revista „Biserica ortodoxă“, prin cecece e periclitată însași apariția revistei.

Deoarece această revistă este organul oficial al Sf. Sinod și deci abonamentul e obligator pentru întreagă preoțimea, invităm pe toți preoții eparhiei noastre cari au primit această revistă să achite abonamentul fie direct, fie prin mijlocirea of. protopop.

P. O. Domni protopopi se vor îngriji de executarea acestui ordin.

Cluj, la 25 Aprilie 1933.

Consiliul eparhial.

Nr. 424—1933.

(16) 1—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. *Făurești* protopopiatul Cetatea-de-peatră, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela Stat.
2. Sesiune parohială 1 jug. 188 st. p.² și cimitirul vechiu.

3. Una mierță (30 litre) cucuruz nesfărmat și una zi de lucru de fiecare familie.

4. Venitele stolare stabilite în ședința Consiliului parohial din 4 Mai a. c.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile în termen legal oficiului nostru și se vor putea prezenta cu avizul nostru în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să producă act de învoire dela Prea Sfântul nostru Episcop.

Oficiul protop. în conțelegere cu Consiliul parohial.

Alexiu Latiș, protopop.

Nr. 164—1933.

(14) 3—3

*CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a *Feneș*, din protopopiatul Abrud, se publică concurs cu termen de 40 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salarul dela stat.
2. Sesiune parohială circa 3 jug. și folosirea cimiterului.
3. Venitele stolare obicinuite.

Reflectanții la acest post își vor prezenta cererile provăzute cu documentele necesare, în termenul legal, oficiului protopopesc și cu prealabila noastră incuviințare se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să prezinte și un act de învoire dela P. S. Episcopul nostru. Abrud, la 2 Mai 1933.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Abrudului
în conțelegere cu Consiliul parohial.

Petru Popovici, protopop.

Nr. 551—1933.

(15) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a *Cara*, jud. Cluj, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială de 32 jug.
3. Stola obicinuită.
4. Până la edificarea casei parohiale, locuință corespunzătoare închiriată de Consiliul parohial.

Concurenții vor înainta actele cerute de Regulamentul în vigoare acestui oficiu și cu prealabila încunoștiințare a protopopului se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

La cererea de candidare vor prezenta și actul de învoire a P. Sf. S. Episcopului nostru.

Cluj, la 3 Mai 1933.

Oficiul prot. Cluj, de acord cu Consiliul parohial.

Nicolae Vasiiu, protopop.